

Pöytäkirja

18.1.2023

VN/26268/2022
VN/26268/2022-MMM-17

Vesihuoltolakia valmisteleavan työryhmän 2. kokouksen pöytäkirja

Aika	Keskiviikko 18.1.2023 klo 09:01-11:30
Paikka	Hybridikokous, Mariankatu 9, nh. Tienhaara ja Teams kokous
Läsnä	Olli-Matti Verta, maa- ja metsätalousministeriö, työryhmän puheenjohtaja Johanna Kallio, maa- ja metsätalousministeriö Mervi Kuittinen, valtiovarainministeriö Anneli Tiainen, Vesilaitosyhdistys Osmo Seppälä, Vesilaitosyhdistys Eija Isomäki, maa- ja metsätalousministeriö Jyrki Lammila, Etelä-Savon ELY-keskus Nina Pimiä, Suomen vesihuolto-osuuskunnat ry Antti Saastamoinen, Kilpailu- ja kuluttajavirasto Riikka Ristinen, työ- ja elinkeinoministeriö Ari Kangas, ympäristöministeriö Jarkko Rapala, sosiaali- ja terveysministeriö Maria Åkerman, Etelä-Savon ELY-keskus Tuulia Innala, Suomen Kuntaliitto (poistui klo 10:45) Helena Tuorila, Kilpailu- ja kuluttajavirasto Katri Saukkonen, Huoltovarmuuskeskus Elina Nyholm, oikeusministeriö (poistui 11:24) Paavo Taipale, Suomen Kuntaliitto Katriina Keskitalo, ELY-keskus (Kaakkois-Suomi) Sihteeristö Thomas Aspholm, maa- ja metsätalousministeriö Jyrki Laitinen, Suomen ympäristökeskus Vuokko Laukka, Suomen ympäristökeskus Aki Huttunen, Etelä-Savon ELY-keskus Sanna Laakso, Etelä-Savon ELY-keskus
Poissa	Jussi Lammassaari, valtiovarainministeriö Jari Salila, oikeusministeriö Helena Korpinen, sosiaali- ja terveysministeriö Vesa Arvonen, Suomen vesihuolto-osuuskunnat ry Mika Ristimäki, ympäristöministeriö Elina Kuusisto, ELY-keskus

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

1 Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Käytiin läpi kokouksen läsnäolijat sekä hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

Puheenjohtaja kertasi lyhyesti edellisen kokouksessa sovitut asiat ja kävi läpi tämän kokouksen asialistan.

2 Selvitys vesihuoltolaitosten omistajuudesta (Jyrki Laitinen)

Jyrki Laitinen esitti vuonna 2022 MMM:lle tehdyn selvityksen vesihuoltolaitosten omistajuudesta. Selvityksen tarkoituksena oli kartoittaa, miten paljon nykyisissä vesihuolto-organisaatioissa on yksityistä omistusta.

Laitinen jatkoi kertomalla selvityksen taustasta. Selvityksessä on käytetty samaa kyselypohjaa kuin aiemmin VVY:n tekemässä kyselyssä. Noin puolet osakeyhtiömuotoisista laitoksista vastasi kyselyyn. Omistusosuudet tulevat jatkossa olemaan vesihuollon tietojärjestelmässä ja vesi.fi:ssä. Nykyään laitoksia, joilla on yli 50% yksityisomistusta, on 16 kpl. Käytiin läpi muutama esimerkki edellä mainituista.

Selvityksessä ei katsottu kuinka monta tukkulaitosta oli niiden 16 vesihuolto-organisaation joukossa, joissa yksityinen omistusosuus on yli 50 %. Työryhmässä sovittiin, että asia voidaan tarvittaessa selvittää tarkemmin.

Selvitys löytyy vesihuoltouudistuksen [hankeikkunassa](#).

3 Vesi on Meidän– alustus (Thomas Aspholm ja Aki Huttunen)

Alustuksessa käytiin läpi eduskunnan toimeksianto, UEF:n selvityksessä esitettyjä näkökohtia, vesihuollon perusoikeudellisia ulottuvuuksia, perusoikeuksien turvaamisen vastuut vesihuollossa kunnan ja valtion näkökulmasta sekä kunnan omistukseen ja määräysvaltaan liittyviä kysymyksiä. Lopuksi alustuksessa esitettiin 4 sääntelymahdollisuutta sekä keskustelussa linjattavat asiat.

Linjattavina kysymyksinä työryhmän tulee pohtia miten tulkitaan eduskunnan kirjelmän käyttämä *julkisessa omistuksessa säilyminen*. Keskusteltavia asioita ovat muun muassa, miten omistus ulottuisi sellaisiin vesihuoltolaitoksiin, jotka tällä hetkellä eivät ole kunnan määräysvallassa sekä tulisiko määräysvallan ja omistuksen ulottua tukkulaitoksiin ja vesihuoltoinfrastruktuuriin.

4 Vesi on Meidän– keskustelu

Puheenjohtaja totesi, että linjattavien asioiden lisäksi voidaan käydä keskustelua muista Vesi on Meidän –aloitteeseen liittyvistä asioista. Työryhmän linjausten perusteella on tarkoitus lähteä hahmottelemaan pykäläluonnoksia.

Kuntaliitto esitti näkemyksensä omistamisen säätämisen perusteista ja mahdollisista seurauksista. Kuntaliiton näkemyksen mukaan, mikäli omistamisesta säädetään laissa, se ei voi perustua vesihuollon perusoikeusluonteeseen, vaan perusoikeusnäkökulma on mahdollista turvata muutoinkin kuin säätämällä kunnalle omistusvelvoite. Kuntaliitto lisäsi, että mitä vahvemmin tuodaan perusoikeusnäkökulma vesihuoltoon, sitä enemmän voidaan ajatella myös valtiolle syntyvän (osa)vastuu vesihuollon kustannusten kattamiseen, vaikka asiakasmaksurahoitus olisikin pääasiallinen rahoitustapa.

Työryhmässä nousi esille sen, että vesihuoltoinfra on rapautumassa nykyisin myös hyvin monissa täysin kuntien omistamissa ja operoimissa vesihuoltolaitoksissa. Työryhmän yleisen näkemyksen mukaan yksinomaan omistumuodolla ei saada tähän ongelmaan kattavaa ratkaistua.

Kysymys siitä, miten määritellään esim. vesihuoltotoimintoja ja vesihuoltoinfrastruktuuri oli työryhmän mielestä keskeistä. Määritelmien osalta työryhmä totesi, että eduskunnan kirjelmässä ja UEF:n oikeudellinen selvityksessä on jätetty lainvalmisteluun harkintavaltaa. Myöhemmässä vaiheessa täsmentyvät määrittelyt vaikuttavat huomattavasti myös sääntelyvaihtoehdoista käytävään harkintaan.

Puheenjohtaja totesi, että työryhmän yhteinen näkemys on se, että vähemmistöyksityisomistus tulisi sallia.

Keskusteltiin omistus- ja määräysvallan ulottamisesta tukkulaitoksiin. Keskustelussa nousi esiin, että merkittävien tukkulaitosten osalta määräysvallan ulottaminen myös niihin voisi olla perusteltua. Toisaalta kunta ottaa myös palvelun ulkoistamisessa tukkulaitoksille tietoisien riskin, joka tulisi pystyä kantamaan. Nykyisin on olemassa toimivia sopimusjärjestelyjä, mutta ongelmatilanteissa vastuunjako ja vesihuollon järjestäminen voi myös muodostua hankalaksi. Keskustelun pohjalta puheenjohtaja esitti yhteisenä näkemyksenä, että sääntely tulisi ulottaa myös tukkulaitoksiin.

Keskusteltiin siitä, tulisiko sääntely ulottaa myös niihin nykyisiin vesihuoltolaitoksiin, jotka ovat ainakin pääosin yksityisomistuksessa. Erityisinä kysymyksinä keskusteltiin myös lunastusvelvollisuudesta ja etuosto-oikeudesta. Keskustelussa ei kannatettu lunastusvelvoitteiden säätämistä. Etuosto-oikeuden olemassaolo tilanteessa, jossa vesihuoltolaitoksen yksityisomistusta myydään edelleen, nähtiin sinänsä hyvänä, mutta sen käytölle ei tulisi asettaa velvoitetta. Velvollisuus kunnan määräysvallalle voi synnyttää myös riskin sille, että vesihuoltolaitoksia kaatuu kasvavassa määrin kunnan harteille. Kunnallinen itsehallinnon näkökulma tulee olla huomiossa ja kaikissa sääntelyvaihtoehtoissa tulee huomioida kuntavaikutuksia. Puheenjohtaja totesi keskustelun pohjalta, ettei tässä vaiheessa voida lopullisesti linjata etenemistapaa, mutta esitetyt puheenvuorot luovat erilaisia vaihtoehtoja valmistelun pohjaksi.

Keskusteltiin määräysvallan ja omistuksen ulottamisesta vesihuoltoinfrastruktuuriin. Keskustelussa esitettiin useita näkemyksiä, joiden mukaan infrastruktuuriin kohdistettu määräysvalta ja omistus ainakin enemmistömuodossa olisi perusteltu. Tämä tukisi myös kansalaisaloitteen taustalla ollutta tavoitetta siitä, että luonnollisen monopolin yksityisomistuksen kautta ei syntyisi ylimääräisiä kustannuksia vesihuollolle. Vertailukohtana esitettiin muun muassa sähköverkkojen myyntiin liittyvät tapaukset. Keskustelussa nousi esille erillisenä kysymyksenä myös verkoston operoinnin ulkoistamisen mahdollisuudet, joita pidettiin myös tulevaisuudessa tarpeellisena. Työryhmässä keskusteltiin lisäksi siitä, että omistukseen perustuvan määräysvallan (osakeomistus) ohella tulisi tarkastella muitakin vaihtoehtoja, joilla voitaisiin saavuttaa käytännössä lähes vastaava lopputulosta. Työryhmässä esitettiin, että valmistelussa tulisi tavoitella liikkumatilaa sallivaa sääntelyä.

Puheenjohtaja totesi ensimmäisen lähetekeskustelun tältä osin käydyksi. Keskusteltuihin asioihin saatiin suuntaviivoja eteenpäin.

5 Viestintä

Kokouksessa ei noussut esiin erityisiä viestintään liittyviä asioita.

6 Muut esille tulevat asiat

Jarkko Rapala kertoi lyhyesti juomavesidirektiivin täytäntöönpanon tilanteesta. Ks. asiasta tarkemmin sosiaali- ja terveystieteiden tiedotusministeriön [tiedote](#).

Puheenjohtaja kertoi, että CER-direktiivi on annettu, ja työryhmä on asetettu sen toimeenpanon valmisteluun. Vesi- ja jätehuolto kuuluu direktiivin soveltamisalaan.

7 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11:30.

Liitteet

Jakelu

Työryhmä

Tiedoksi